

Tovariši(ice) ostalih društev zdramite se! Prijave in dopisi se blagovolijo nasloviti na združnega načelnika — Dol pri Hrastniku.

DRUSTVO UCITELJSKA SAMOPOMOČ

ima človekoljuben namen: V najhujši stiski — ob smrti — pomaga potrebnim z denarnimi prispevki — posmrtninami. Te se ravna po številu članstva. Za posmrtnino izplača društvena uprava preostalim (vdovi, vdovcu, otrokom itd.) znesek, ki znaša 5-krat toliko Din kot je na smrtni dan imelo družstvo članov. — U. S. sprejema za člane učitelje in profesorje, njih soproge in vdove ter učiteljice vseh javnih in zasebnih šol v ljubljanski in mariborski oblasti. Priglasenec ne sme biti starejši od 45 let in mora biti ob času priglasitve zdrav. — Sprejemni pogoji: Priglasenec naj sporoči društveni upravi ali društvencemu zaupniku v srezi sledeče podatke: Krstno in rodbinsko ime, dan, mesec, leto rojstva, ime rojstnega kraja in bivališče (v mestih ulico in številko). Prijavi naj priloži zdravniško potrdilo (brez koleka) ali potrdilo društvenega zaupnika, da je zdrav. — Sprejemne pristojbine znašajo od 25 do 74 Din (po starosti); nakaže se jih s položnico, katero prejme priglasenec od društvene uprave. — Člani plačajo za vsak smrtni slučaj 5 Din in enkrat na leto za upravno in rezervni fond 6 Din; drugih plačil nimajo. — Z nizkimi prispevki si vsak član U. S. zagotovi lep znesek, katerega prejmejo njegovi dragi — danes okrog 11.000 Din. Od ustanovitve v letu 1898 do danes se je izplačalo na posmrtninah 693.117,50 Din in to samo v letu 1927. — 322.095 Din. To so zneski, ki govorijo dovolj glasno tudi onim, ki še niso člani U. S.! — U. S. vrši svojo dolžnost ne vsiljivo in na tovariški način. V nas samih si iščimo opore, pomagajmo drug drugemu, U. S. naj nam bo res prava **samo-pomoč!**

Prosimo vse člane U. S., društvene zaupnike in nabiralce članov po srezih, predsednike učiteljskih društev, šolske upravitelje in ravnatelje raznih zavodov, da vstopijo in povabijo v naš krog vse tiste, ki še niso člani U. S. V slogi je moč!

Učiteljska Samopomoč v Ljubljani.

Splošne vesti.

OBČNI ZBOR SLOV. ŠOLSKE MATICE

se vrši na velikonočno sredo, dne 4. aprila t. l., z začetkom ob pol enajsti uri dopoldne v 1. mestni deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani. Spored: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila društvenih funkcionarjev. 3. Poročilo preglednikov. 4. Volitve. 5. Slučajnosti. — Ker je občni zbor sklepčen ob vsakem številu članov, je želeli točne udeležbe.

— **Udeležite se občnega zbora Slovenske šolske Matice!** Vse članstvo, ki je na zborovanjih okrajnih učiteljskih društev izražalo svoje želje glede Slovenske šolske Matice opozarjamo, da ima sedaj na občnem zboru priliko iznesti svoje želje in predloge. Letos se voli tudi nova uprava za tri leta ter je sedaj prilika, da se uveljavijo vsi oni, ki se zanimajo za šolsko reformo, moderne pedagoške probleme in s tem pomagajo zbuditi tozadevno delo pri nas iz letargije ter ga organizirati, kakor to zahtevajo novi časi in nove razmere.

— **Kako kaže naša akcija z »Mladinsko Matico«?** Vobče prav lepo. Ponček celo nad pričakovanje. Le redke so šole, ki se še niso zdramile. Po vsej priliki stoji, da nam je 10.000 naročnikov že zagotovljenih. Počakati pa moramo še, da poteče rok za nabiranje (15 april), potem bomo pokazali v številkah, kako smo, koliko nas je in odkod. Z mnogih šol dobivamo naknadnih naročil. Tako je prav! Zlasti so se postavile nekatere enorazrednice! Čast jim! Tako bi bilo lahko povsod, ko bi se tovariši(ice) ne zadovoljili s tem, da so storili že dovolj, ako so raz-

pečali samo tiste bloke, ki smo jih ponudili. Zdaj je še čas, da se popravi, kar je zamujenega. Ne nehajte prej, došler ne zganete poslednjega omlajivca! Imejte pred očmi: Čim več naročnikov, tem boljše in lepše bodo knjige. In še to: Knjig ne bomo tiskali dosti več, nego bo naročnikov. Kasneje jih bo torej prav težko dobiti; seveda tudi za mnogo višjo ceno, nego je sedanja naročnina. Upravitelji, naročite za šolske knjižnice po več izvodov! Pošljite čimprej naročilnice in denar, da lahko določimo približno naklado!

— **Seja širjega sosveta pov. UJU** se vrši glasom sklepa ožjega sosveta v nedeljo, dne 15. aprila t. l. v Mariboru.

— **Seja šolsko-upravnega odseka UJU — poverjeništvu Ljubljana** bo v soboto, dne 31. marca t. l. ob 15. v prostorih poverjeništvu.

— **Pedagoški teden v Berlinu.** Ko sem v zadnjem »Tovarišu« prečital program predstoječega učiteljskega kongresa v Berlinu, sem doznal, da je v bistvu tak, kakoršen je vsakoleten tečaj za inozemce. Ker se počitniških tečajev udeležijo tudi tovariši z vseh krajev sveta, je vsak tak tečaj skoraj tudi svetovni ped. kongres. Ker sem se teh tečajev že trikrat udeležil, poznam poslovanje povodom takih prireditelj. Veliko ti hočejo nuditi, zgotovi pa se lahko, da si ne izbereš glede hospitacij po raznovrstnih šolah pravih tipov šol. Mnenja sem, da je na mestu, da opozorim v Berlin nameravajoče tovariše na obiski pri sledečih gospodih: 1. Rektor Schmidt, Pfalzburgerstrasse, Wilmersdorf. V sedanjem vrvenju si je ta zbral srednjo, dobro premišljeno pot, kar je uvaževanja vredno. 2. Tovariš Pirner, Wilmstrasse 217, osnovna šola. Pri njem imaš priliko seznaniti se z najnovejšimi metodami v risanju. Nekaj posebnega. 3. Rektor Jensen. Poizkusna šola. Umetniška vzgoja. Učno snov izbira mladina sama. Tu vidiš učitelja-umetnika, ki te bo zanimal in katerega ne moreš pozabiti. 4. Rektor Gieseler, Bergmannstrasse 60. Njegova posebnost je, »govoriti zbor«. Sprechchor. Ne zamenjati z zbornim govorjenjem, Chorsprechen. Pri tem se vrši dinamska ojačitev govorjenja, pri govorečem zboru pa pride skupnostno čuvstvo do izraza. Ta zbor je nekaj najnovejšega, pri nas še nekaj popolnoma nepoznanega, a je velikega pomena za razne prireditve. Ne opusti seznanitve s tem nikdo. 5. Rektor Karstädt, Schönhauseralle 166 K in pri njem služijo tovariši Jonke, imata posebne metode v računstvu, narodnem gospodarstvu in tehniki, sicer pa se držita srednje poti. Sta zanimiva. Slednji še posebej s svojim šolskim muzejem, ki ti da pobudo za tako delovanje. 6. Rektor Fric Karsen. Poizkusna šola. Gotova skupina našega tovariševstva ga smatra za zelo aktualnega. Preveč navduševanja skoraj. V Berlinu se boš prepričal, da so njegove ideje težko uresničljive in kritika tovarišev z raznih krajev, ki si bodo njegovo šolo ogledali, bo negativna. Z glavo ne moremo skozi zid. — Udeležence opozarjam istočasno na g. F. J. Niemann, vodjo inozemskega oddelka centralnega instituta, ki namerava voditi v predstoječih Binkošnih ekskurziji pedagogov v Slovenijo. Tu bi tudi radi predavali, a žele, da jih UJU v to pooblasti oziroma povabi. Naj se tej želji naše poverjeništvu odzove in pooblasti tovariše, da to povabilo izvrše. Tovariši srečno pot. Obilo uspeha, v Münchnu pa ne pozabite na »Deutsches Museum«, ker kaj takega ne vidimo na našem celem svetu.

Leo P.

— **Odobreni krediti za izplačila pokojnin in zaostankov po partiji 55.** Na koncu proračunskega leta 1927/28. so se izkazali krediti za plače državnim uslužbencem, predvsem pa upokojujencem prejemniki. Ministrski svet je odobril nove kredite, s katerimi so bila izplačila za marec omogočena in so se tudi v redu izvršila. Poleg kredita za redne pokojnine, na račun katerega se izplačujejo tudi pokojnine prevedenih kronskih upokojujencev, je odobren nakladni kredit 2 milijona dinarjev za izplačilo dvomesečnih prejemkov kot pomoč družinam umrlih državnih usluž-

proti kateri strani se pomikajo; ali je isti veter v oblakih kot pri tleh; ali je močnejši veter na hribu ali na ravnem; delo na strehah; preprih v sobi; gibajoča se voda; valovi; zrak; gibajoči se zrak; reči v gibajoči se vodi; papir in ptičja peresa na vetru; papirnat zmaj na vetru; sila v zemlji, ki vleče zmaj nase; sila v rokah; sila v vetru; kateri vetrovi so topli; kateri so hladni.

Oblaki: Čemu so podobni oblaki; čemu je podobna megla; sopara; hlapovi; beli oblaki; ovčice; mrene; temni oblaki; zakaj je hladno v oblakih dnevih; od katere strani pridejo oblaki; od katerih strani ni oblakov; nad katero goro je največ oblakov; ohlajeni oblaki na hribu; prši; ohlajeni hlapovi ali sopara pod mrzlo pokrivačo; po čem spoznajo ljudje, da bo dež; cementna tla pred dežjem; živali pred dežjem; stari ljudje čutijo bolečine pred dežjem; zrak po dežju; pluviometer; vrste dežja.

Gozd: Javor; bukev; gaber; hrast; rožmarin; srb; češmin; šipek; farške kapice; rdeči dren; črni dren; glox; črni trn; habica; medulja; bršljan; mahovi; gobe; lišaji; grm in drevo; barva luba; trdota lesa; barva lesa; barva letošnjih mladik; blede-zeleni ali temnozeleni listi; oblike listov; mekhi ali trdi listi; dlačice po listih; krajši ali daljši listni peclji; sadovi s trdo lupino; mesnati plodovi; ptiči in plodovi; česa ptiči ne prebavi; kaj zraste iz semena; ptiči v gozdu; polh in veverica; dletasti zobje; kje raste grmovje; svetloba in senca v gozdu; katera drevesa so najvišja; katera drevesa imajo ravna debla; katera drevesa najhitreje rastejo; število drevesnih krogov na prerezanem deblu; katera drevesa rabimo za les; katera za kurjavo; katere dele ravnih dreves rabimo za kurjavo;

bencev v smislu čl. 124. uradniškega zakona. Nadalje je odobren kredit 20 milijonov dinarjev za izplačanje zaostalih terjatev iz prejšnjih let in to v prvi vrsti za nakazilo neizplačanih pokojnin. Ti krediti ne zapadejo koncem proračunskega leta in se smejo vršiti izplačila na račun istih do konca avgusta.

— **Predsednik UJU pri prosvetnem ministru.** Ker so predloženi novi amandmani za finančni zakon za l. 1928/29. je prošil g. Petrovič, predsednik UJU dne 18. marca za sprejem pri prosvetnem ministru in ga naprosil, da bi prišla v amandmane tudi določba glede ukinitve disciplinske uredbe, o pravici na polno pokojnino po 32 službenih letih in tudi dočeta glede učiteljske stalnosti. G. minister je izjavil, da to ni bilo predloženo ministrskemu svetu, a ne morda radi tega, ker je bil kdo proti temu, temveč, ker pozitivno ve, da bo zakon o narodnih šolah predložen Narodni skupščini in v tem zakonu je vse gorje zapopadeno in bode s tem tudi uzakonjeno.

— **Z ozirom na razburjenje med enim delom učiteljstva Dol. lendavskega sreza,** ki ga je izval članek »Neznosne razmere za učitelstvo ob meji in v Prekmurju« izjavljam, da sem spisal članek z ozirom na razne dopise in zadevno razpravo na poziv ožjega sosveta pov. v Ljubljani jaz in odgovorjam za vso vsebino sam. Vsakomur in tudi javnosti sem pripravljen vsak omenjeni slučaj neizpodbitno dokazati, če bo v čast gotovim ljudem, je pa drugo vprašanje! — V Ljubljani, 24. marca 1928. — Ciril Hočevar.

— **Z. L., učenec osnovne šole v C; premetitev v 6. razred.** Te dni so prešla šolska upraviteljstva dopis velikega županstva, odnosno sreskih poglavarstev, s katerim smo pomaknjeni učitelji zopet eno stopnjo nazaj. Načelno, kakor tudi posebno v tem slučaju je tako postopanje popolnoma napačno. Načelno: Edinole učiteljstvo pozna učence svoje šole tako dobro, da more popolnoma pravilno presoditi njihovo sposobnost. Najslabši učitelj bo svojega učenca bolje poznal, kot nadzornik, ki enkrat obiše šolo v letu, pa če tudi je zadnji dosegel rekord v spoznavanju otroške duše. In končno zelo dvomimo, če se s takim postopanjem od strani višjih šolskih oblasti učiteljev ugled veča? Samo slepo orodje v rokah drugih pa res nečemo biti. Naj se raje postavijo v šolo gramofoni... Specielno: Stari repetent, učenec torej, ki je len in nemaren, ki tako malo zna, da je sposoben le za 3. razred, sme naenkrat ne v 4. in tudi ne v 5., ampak kar v 6. razred. Zakaj? Ker je »moralno skrajno pokvarjen«. Torej ta njegova lastnost, da je moralno zelo pokvarjen, mu daje nadomestilo za neznanje, da sme kljub temu v 6. razred? Ali pa je morda 6. razred »refugium peccatorum«, kamor spadajo moralno pokvarjeni učenci? Ne prvo, ne drugo ni res. Če je L. Z. moralno silno pokvarjen, bo ravno tako slabo vplival na svoje součence v 6., kakor je v 3. razredu. V tem slučaju je edino le izključitev učenca primerna in potrebna. — J.

— **Odbor za zbliznanje jugoslovenskega, čehoslovskega in poljskega učiteljstva** je bil osnovan dne 20. t. m. Ta odbor je osnovan v svrhu pospeševanja tesnejših zvez in skupnega dela vseslovenskega učiteljstva. V odboru so izvoljeni: Vlada K. Petrovič, Milan L. Popović, Vujica Petković, Bisenija Lukička, Živojin Dorđević, Tik. N. Kostić, Aleksije Đurčić in Dušan M. Prica.

— **Pretnost zakona o narodnih šolah.** Zakon o narodnih šolah, ki bo veljaven za vso državo, je predelavala v prosvetnem ministru posebna komisija, ki pa je sedaj dokončala svoje delo in oddala zakon v definitivni izdelavi prosvetnemu ministru, ki ga bo te dni predložil narodni skupščini v odobritev. V komisiji je sodeloval tov. P. Flerč.

— **Za urednikovega pomočnika »Narodne Prosvete«** je imenoval Izvršni odbor tov. Dušana Prica, učitelja v Beogradu, ki je dodeljen prosvetnemu ministru in ki je že prej sodeloval pri listu.

— **Glavni prosvetni svet** je začel z razpravljanjem o novem osnutku učnega načrta za srednje šole, ki ga je izdelala specialna komisija prosvetnega ministristva. S tem načrtom je predvidena unifikacija učnega načrta, ki je bila izvršena do sedaj le do petega razreda gimnazije in realke.

— **Samovoljno podaljšanje dopustov.** Ministrstvo prosvete je izdalo odlok, v katerem ponovno opozarja učiteljstvo na težke posledice samovoljnega podaljševanja dopustov in na že prej izdane tozadevne navedbe. Druga točka tega odloka pravi: Ako bi se dogodil slučaj, da kaka učna oseba težko zbolj izven službenega kraja, je njena dolžnost javiti to potom lokalne šolske oblasti na pristojno prosvetno oblast in prositi za odobritev bolovanja. Ako bi pa kdo postopal v nasprotnem smislu, se bo smatralo, da je zapustil službo in bo na podlagi tega po čl. 133., točki 7. uradniškega zakona odpuščen iz službe.

— **Za službena mesta v mestih.** Prosvetni svet je rešil 22. februarja na vprašanje ministrstva prosvete, da mora imeti vsak prosilec za Beograd 9 službenih let, za oblastna mesta 6, a za manjša mesta 3 službena leta.

— **Ljudmila Gabrškova.** V ponedeljek zvečer je po kratki bolezni umrla v Ljubljani tov. Ljudmila Gabrškova. Službovala je že celih deset let v Mostah pri Ljubljani. V zadnjem času si je nakopala pljučnico, ki ji je v kratkem času pretrgala nit še mladega življenja. — Z njeno smrtjo je močno prizadeta družina Gabrškova. Pokojnica je hči višjega šolskega nadzornika v pokoju g. Frana Gabrška in sestra naših tovarišev Vide in Zlate. Šola v Mostah je izgubila marljivo učiteljico, a družina dobro hčerko in sestro. — Prizadeti družini naše najskrebnije sožalje!

— **Tragična smrt** v Beogradu je umrl tov. Ciril Pivk, ki se je nahajal v telovadnem tečaju. Pri te ovadbi mu je počil srčni žaklič, čemur je zaradi prepoznane odpomoči podlegel.

— **Živanovičeva knjiga »Nauki o veri«**, zaradi katere je bilo mnogo razburjenja med upravitelji, ni obvezna. Priporočena je le pravoslavnim šolam, ni pa ministrstvo odredilo, da se ta knjiga mora naročiti od katerekoli šole.

— **Kako Čehi upoštevajo svoje narodne noše in kako pri nas.** Čehoslovaško ministristvo je te dni razposlalo po naših šolah brezplačno štiri krasne velike ko'orirane slike narodnih noš kot dar za učilo. Pri nas imamo prof. Šičevo zbirko narodnih noš, izdelanih od priznanega umetnika akad. slikarja Gasparija. Te slike bi morale vsi etki kot učilo po hodnikih v vsaki šoli. In kaj je storila oblast pri nas za propagando narodnih noš? Ni jih poslala na Češko, a tudi ne nabavila za naše šole, čeprav dobijo šole dan za dnem naročila za obvezno naročitev raznih knjig, ki leže potem v omarah. Dobro bi bilo, da bi posvetili raznim obveznim in neobveznim priporočilom za šole malo pozornosti naši poslanci.

— **Usposobljenostni izpiti** v pomlad terminu v Mariboru v letu 1928. Z ozirom na dejstvo, da nekateri kandidati(inje) do 11. aprila t. l. še nimajo potrebne službene dobe, da bi se mogli javiti k izpitu že v tem terminu, se začetek izpitov preloži na 2. maj t. l. Prošnje komisiji do 20. aprila! Vse drugo je na črni deski državnega moškega učiteljskega.

— **Črnilo se v ogromnih množinah** pretahta izpod peres učiteljstva in šolske dece. Vsaka kapljica naj bi naše članstvo opozorila, da ni prav zavedno, če ne opazi na tinitniku firme, ki priznava Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta 20% provizijo. Naslov na naročila: »ldesa«, Kranj. Ne kupujte ekstraktov in tinte v trgovinah, ker ima društvo U. K. pogodbo le s tovarno! — J. L.

— **Opozarjamo tovariši(ice)** na inserat lekarne BAHOVEC, ki jo toplo priporočamo. — Enako naj se tovarišice in tovariši ozirajo pri nakupu in naročilih na tvrde, ki inserirajo v »Učiteljskem Tovarišu«.

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

Drugi razred.

Toplomer: Cev s kroglico, živo srebro in deščica; številke in črtice na deščici; kaj se zgodi z živim srebrom, če ga segrevamo z dihanjem, na soncu, z ognjem, v gorki vodi; toplota raztegne živo srebro; ko neha toplota, se skrči; kako zapišemo stopinje; koliko stopinj je danes v šoli; koliko stopinj je zunaj; koliko stopinj je bilo zjutraj; koliko stopinj opoldne; koliko stopinj je v senci; koliko stopinj na soncu; koliko stopinj je v mrzli vodi; koliko stopinj v gorah; ki vodi; kaj čuti roka, če jo denemo iz gorke vode v mlačno vodo; iz mrzle vode v mlačno vodo; toplomer iz gorke ali mrzle vode v mlačno vodo; voda za dojenčka; kopalni toplomer; zdravniški toplomer; kako merimo telesno toploto z zdravniškim toplomerom; kako ravnamo z zdravniškim toplomerom; koliko stopinj ima telesna toplota; v človeku gori brez plamena; kakšno glavo in čelo ima bolan človek; človek, ki ga vedno zebe; ali pomeni vročina zdravje ali bolezen; koliko stopinj ima zdrav človek; vsaka hiša naj ima zdravniški toplomer; premrzla soba, klet, hlev; vsaka hiša naj ima sobni toplomer.

Vetrovi: Vzhod, zahod, jug, sever; veter; od katere strani piha v obraz; oslinjen prst; dim iz dimnika ali tovarne; vetrnica; petelin na cerkvi; od kod prihajajo oblaki,

kaj bodo napravili čez zimo z njivami; praha; koreninice plevela v l'grudah; v kaj se spremeni strnišče; ali bo iz žitnih korenin še pognalo steblo; črna prst, ali morajo strnišče globoko ali plitvo zorati; gnoj na njivi se suši; v čem je gnojilo; amonijak; kaj morajo napraviti z gnojem, da gre gnojilna snov v zemljo; na težkih njivah se svetijo brazde; ilovnata zemlja se oprijemlje čevljev; peščene njive; živina težko orje glinasto ali ilovnato zemljo; vrste plugov; Sackov plug; kdo so preorali kaj bodo nanjo vsadili; grude; korenine trave v grudah kako globoko so orali; kako globoko je živa zemlja; ali je pod mrtno zemljo še kaka druga zemlja; ali je mrtva zemlja rodovitna, kam pride pri oranju spodnja zemlja; kam bi prišla mrtva zemlja, če bi jo orali; kateri del pluga preobrača zemljo; ali imamo tudi plug brez deske; kultivator ali razruševalec; razruševalec ima samo lemeže; samo reže in ne preobrača; ali bo treba sedaj preorano zemljo še enkrat preorati spomladi; kdaj bomo orali z razruševalcem; koliko njiv imajo; koliko so jih posejali; koliko preorali; koliko jih bodo pustili nepreoranih; zakaj jih niso letos preorali; na kaj merijo njive; ali so letos kakšno prodali; koliko so dobili zanj; od njiv plačajo davek; kje so plitve njive; kje so globoke njive; kdo ima v vasi največ njiv; kdo najmanj; kje so najbolj rodovite njive; kje so nerodovite; zakaj so nerodovite; po katerih njivah raste preslica; na katerih njivah je žito poleglo, ali imajo njive raztresene ali skupaj; zamuda časa z delom; ogoni; zamenjati njive tako, da bi imel vsakdo njive skupaj; zakaj bi se prerekali; kako bi bilo mogoče njive složiti.

Polje: Krompir; pesa; korenje; repa; buče; proso; koruza; ajda; prvi in drugi pridelek na polju; kateri pleveli so ostali na njivi; oranje za ozimino; za katerim prideikom sejejo ozimino; ali so za ozimino kaj pognojili; globina brazde; koliko vrst zemelj vidimo, ako skopljemo globoko jamo; živa zemlja; mrtva zemlja; ali sega brazda do mrtve zemlje; koliko bi lahko globlje kopali; koreninice iščejo hrano v zemlji; ali lahko rastejo v trdo zemljo; koliko cm bi lahko globoko orali; ali rastejo koreninice v pesek; ali smemo orati v pesek; ali je kaj hrane v pesku; ali ima žito globoke korenine; na kakšno zemljo so vsajali zimsko rž; na kakšno zemljo zimsko pšenico; vrste krompirja; vrste pese; vrste koruze; vrste fižola; čebele po ajdi; korenine fižola; zeljnate glave; storž; koliko listov ima zeljnata glava; kaj se zgodi s storži na njivi; sladkoba v storžih, repi in pesi;